

Aragonès, el cinquè president d'Esquerra

El partit més antic de la política catalana és també el que ha viscut més refundacions al llarg de la seva història

Pere Aragonès, al Parlament durant la sessió d'investidura | Adrià Costa

Pere Aragonès ha estat investit 132è president de la Generalitat (<https://www.naciodigital.cat/noticia/220267/pere-aragones-investit-132e-president-generalitat>) pel Parlament de Catalunya. D'aquesta manera, ha entroncat amb la història d'un partit que fins ara havia donat quatre presidents a Catalunya. Les figures de Francesc Macià (<https://www.naciodigital.cat/noticia/217207/francesc-macia-mite-fundacional-erc-va-fer-historia>), Lluís Companys (<https://www.naciodigital.cat/noticia/209803/companys-mes-viu-mai-80-anys-despres?rlc=sf>), Josep Irla i Josep Tarradellas són representatives de les etapes que van sacsejar la vida del país des de la proclamació de la República fins als inicis de la Transició postfranquista.

[noticiadiari]2/220267[/noticiadiari]

Aragonès és el vuitè president de la Generalitat recuperada després de la dictadura. Encarna una formació històrica, de la qual potser encara se'n desconeixen coses perquè Esquerra és un partit de paradoxes. Els quatre presidents històrics encarnen sensibilitats i visions diferents del republicanisme i de Catalunya perquè Esquerra sempre ha estat un partit de grans diversitats, també ideològiques. Això, que sempre ha estat així, va ser encara més evident en els anys inicials de la seva història.

Macià, fundador d'Estat Català, és qui millor va encarnar l'ànima més nacionalista i explícitament

independentista d'ERC. Tot i que com a líder polític, va establir acords -sempre difícils- amb l'esquerra espanyola i va pactar un règim autonòmic després de proclamar la República Catalana (<https://www.naciodigital.cat/noticia/218386/14-abril-1931-segona-republica-90-anys-proclamacio-republica-catalana-diari-alfons-xiii-monarquia>) . Companys era l'exponent d'un republicanisme que va anar evolucionant cap al catalanisme i alhora personificava el compromís amb les organitzacions rabassaires (<https://www.naciodigital.cat/noticia/217152/via-amplia-esquerra-1931>) .

Francesc Macià i Lluís Companys, amb Jaume Aiguader i altres membres d'ERC durant la campanya de les eleccions municipals del 12 d'abril del 1931. Foto: Fundació Irla

Irla era un federalista de Sant Feliu de Guíxols, que en la seva joventut havia militat en la Unió Federal Nacionalista Republicana. A la mort de Companys, afusellat el 1940, va succeir-lo en la presidència a l'exili, en el que van ser els anys més durs pels republicans. Tarradellas, forjat a l'entitat de joves de La Falç, conseller en cap al costat de Companys durant la guerra, aviat va representar el sector més pragmàtic. El 1954, després de la renúncia d'Irla, va ser elegit pels diputats a l'exili.

En els anys d'exili i clandestinitat, ERC va perdre el lideratge de la lluita antifranquista. Aquesta és una altra de les paradoxes d'ERC, que després de ser la gran força hegemònica de la Catalunya dels anys trenta, va anar perdent incidència. Una cosa similar li va passar a la CNT. Les fractures de la derrota i l'exili li van passar factura.

La llarguíssima dictadura va reprimir i assassinar molts dels seus dirigents (amb Companys en primer lloc) i es va endur pel pas del temps bona part dels supervivents de la guerra i el primer exili. L'Esquerra de la clandestinitat era una organització ferida per la persecució, amb enfrontaments entre l'interior i l'exili, i amb contínues pugnes pel lideratge. Finalment, un reduït nucli de dirigents històrics, amb Heribert Barrera, Víctor Torres o Josep Maria Poblet, van fer

reviure el partit.

[noticiadiari]2/214796[/noticiadiari]

Es va donar el fet que l'ERC que havia engegat un període nou de la història de Catalunya, amb la proclamació de la República Catalana per Macià el 14 d'abril del 31, va arribar tard a la Transició. No va ser legalitzada per concórrer en igualtat de condicions a les primeres eleccions de la Transició, el 1977. Però les cartes ja estaven repartides en la nova realitat política i eren noves organitzacions (el PSUC, els diversos grups que van confluïr en el PSC-PSOE o la Convergència Democràtica de Jordi Pujol) les que ocuparien la major part de l'espai.

Delegació catalana a París després de l'alliberament, desembre del 1944. El president Irla (a la dreta) diposita una ofrena davant el soldat desconegut. Foto: Fundació Irla

Esquerra va haver de conformar-se amb un paper secundari (<https://www.naciodigital.cat/noticia/219807/germa-petit-lluita-hegemonia-pols-historic-entre-erc-espai-junts>), maldant per ocupar l'espai central que havia tingut, però sense assolir-ho. Fins i tot l'estètica dels seus cartells, i el seu discurs, desprenien certa antigor, com també l'edat avançada de molts dels seus quadres. La figura de Barrera va ser rellevant i va exercir la presidència del Parlament en la primera legislatura, restant del seu llegat la fermesa patriòtica i la fidelitat als orígens lliurepensadors del partit.

[noticia]219807[/noticia]

ERC va viure una veritable refundació, sense renovar les sigles, a finals dels vuitanta. En el congrés de Lleida, va arribar a la cúpula una nova generació de líders, molts provinents de l'activisme de la Crida, com Àngel Colom, i d'altres de partits que havien competit amb la vella

ERC, com els Josep Lluís Carod-Rovira, Josep Huguet o Miquel Pueyo, provinents de Nacionalistes d'Esquerra i de diverses faccions del PSAN. Esquerra es va proclamar independentista per primera vegada.

La renovació generacional i l'estratègia independentista va entroncar amb un sector de l'electorat jove, alhora que el partit preservava el republicanisme i mirava d'integrar noves sensibilitats, de l'ecologisme als primers desenganyats del pujolisme, així com reforçava el discurs renovador i anticorrupció.

[noticia]217207[/noticia]

L'escissió patida el 1996 amb la sortida del partit de Colom -que s'acabaria acostant a CDC- va portar a una inflexió en la línia política, accentuant la ubicació d'ERC en una posició alternativa al pujolisme. Van ser els anys de les coalicions tripartites amb el PSC i Iniciativa. Apostes que van generar sempre tensions internes i noves fuites. Esquerra, però, va sortir de la marginalitat. Després d'una reculada electoral en les eleccions del 2010, fruit del desgast sofert amb el darrer tripartit, els republicans es refarien. Des del 2012, el partit aniria reforçant les seves posicions.

Tarradellas davant del Parlament el 10 d'abril de 1980. Foto: Parlament de Catalunya (Pau Oliva)

La societat catalana, tot i la victòria de la CiU d'Artur Mas, no volia retornar al pujolisme. Així les coses, ara seria Esquerra la que condicionaria el debat polític. CiU experimentaria un gir sobiranista i s'iniciaria el procés. Aragonès viuria aquesta evolució com un quadre forjat en la branca juvenil del partit (<https://www.naciodigital.cat/noticia/214796/10-coses-potser-no-sabies-pere-aragones>), unes JERC moldejades per Joan Puigcercós, un dirigent que encarna el pas de l'Esquerra dels anys de Colom a l'estratègia tripartita.

En contraposició a una història d'ERC de grans alt-i-baixos, Aragonès ha viscut una evolució més ponderada del partit (<https://www.naciodigital.cat/noticia/220303/pere-aragones-president-jove-palau>) , amb un duel continu amb CiU primer, Junts després, per la primacia en l'espai sobiranista. Però no ha estat fins a les eleccions del 14-F que Esquerra ha arribat primera en el bloc independentista en unes eleccions al Parlament. Ara, amb el nou Govern ERC-Junts, aquest cop sota la presidència d'un dirigent d'Esquerra, les velles sigles enceten un nou episodi de la seva història.